

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 2.12.2004
KOM(2004) 759 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas Elektronisko komunikāciju regula un tirgi 2004. gadā

[SEK (2004) 1535]

1. IEVADS

Vairāki secīgi Komisijas ziņojumi ir tapuši, pamatojoties uz Lisabonas stratēģiju par zinātnes atziņās balstītu Eiropas ekonomiku. Komisija ir uzsvērusi svarīgo lomu, kāda elektronisko komunikāciju nozarei ir gandrīz visos citos saimnieciskās darbības veidos, un ir definējusi, ka novatorisku komunikāciju pakalpojumu loma ir kalpot par spēcīgu darba ražīguma dzinējspēku¹.

Viens no faktoriem šo mērķu sasniegšanai, uz ko īpaši norādīts vairākos Eiropadomes secinājumos, ir jaunā ES tiesiskā regulējuma ieviešana attiecībā uz elektroniskajām komunikācijām². Tajā paredzēti tehnoloģiski neitrāli regulējoši principi, kas, kad tie pilnībā darbosies dalībvalstīs, palīdzēs tirgum piedāvāt patērētājam izvēli un vērtību. Ir ļoti būtiski, lai ieviešana notiktu īsā laikā. Svarīga loma ir arī EK konkurences noteikumu efektīvai piemērošanai.

Komisija ir aktīvi veicinājusi ES tiesiskā regulējuma ieviešanu ar ziņojumiem, sadarbību ar dalībvalstu varasiestādēm un, vajadzības gadījumā, ar pārkāpumu tiesvedību. Savā jaunākajā ziņojumā par regulēšanu un tirgiem³ Komisija pārsvarā pauda savas galvenās bažas, ko tai rada tiesiskā regulējuma transponēšanas process. Šajā paziņojumā atspoguļoti notikumi tirgū un galvenās problēmas, kas joprojām pastāv regulēšanas jomā. Tas ir balstīts uz detalizētāku analīzi un tirgus datiem, kas apkopoti paralēli pieņemtajā Komisijas dienestu darba dokumentā, un pirmo reizi aptver visas divdesmit piecas dalībvalstis. Šajā dokumentā aprakstīta tiesiskā situācija uz 2004. gada 1. oktobri. Tirgus dati, ja nav norādīts citādi, aptver laikposmu līdz 2004. gada 1. augustam ieskaitot⁴.

2. GALVENIE NOTIKUMI TIRGŪ

Situācija elektronisko komunikāciju pakalpojumu sektorā kļūst arvien pozitīvāka. Vairākumā tirgu pastiprinās konkurence, kas sniedz arvien lielākas priekšrocības patērētājiem cenu, kvalitātes un jaunu pakalpojumu ziņā.

Nozarē, jo īpaši fiksēto tālruņa līniju sektorā, pakāpeniski beidzas izmaksu samazināšanas un parādu samazināšanās periods. Jauninājumi mobilo un platjoslas pakalpojumu jomā, un zināmā mērā arī tradicionālo fiksēto sakaru jomā rosina meklējumus pēc izaugsmes. Vispārējs pieaugums šajā sektorā 2004. gadā ir novērtēts 4,6 % apmērā⁵, tas ir nostabilizējies un pārsniegs ES 25 IKP pieauguma tempu. Galvenie dzinēji ir fiksētie datu pārraides un mobilie pakalpojumi, kuros vērojams stabils pieaugums attiecīgi par 11,5 % un 7 %⁶.

---

¹ Sk. Komisijas paziņojumu „Eiropas apvienošana lielā ātrumā: jaunākie notikumi elektronisko sakaru sektorā” KOM(2004) 61 galīgais. Sk. arī Komisijas paziņojumu „Mobilie platjoslas pakalpojumi”, 2004. gada 30. jūnijā, KOM(2004) 447

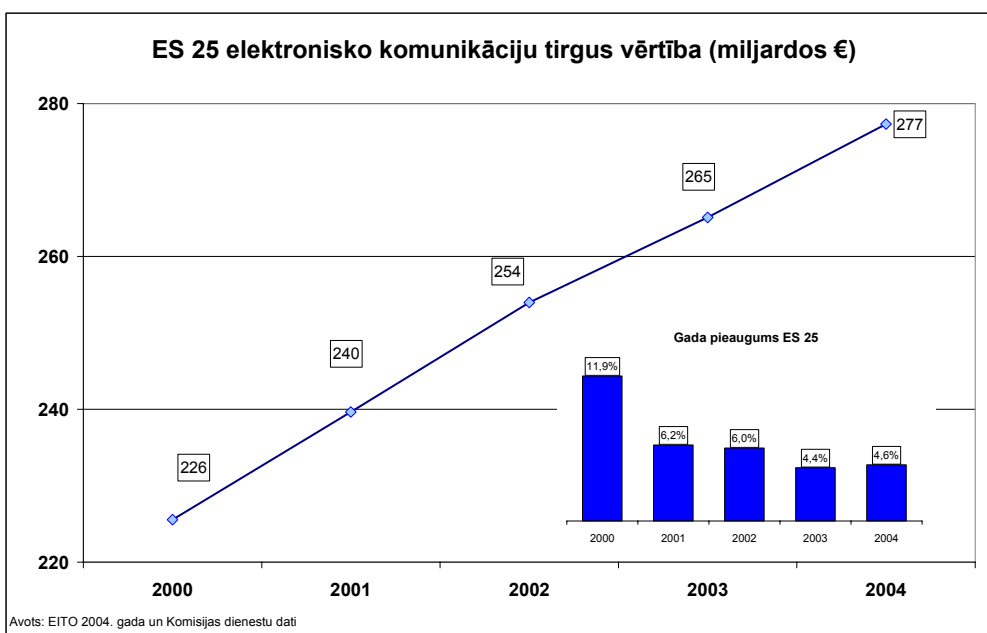
² http://europa.eu.int/information_society/topics/telecoms/regulatory/new_rf/index_en.htm

³ Eiropas Elektronisko sakaru regula un tirgi 2003. gadā, KOM(2003) 715

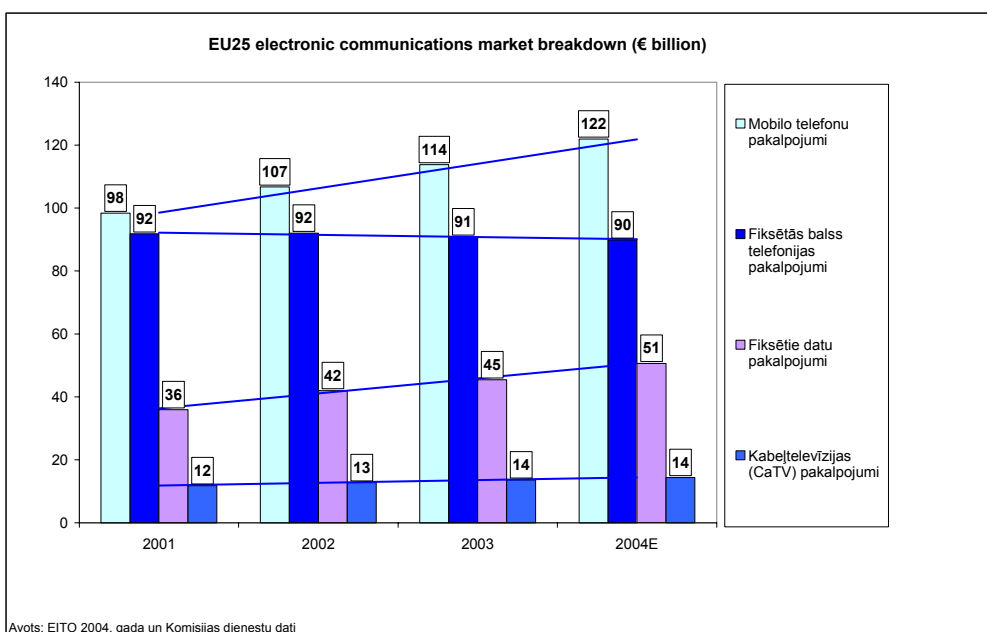
⁴ Ja nav norādīts citādi, datus sniegušas valstu regulējošās iestādes

⁵ Nominālā izteiksmē. Avots: Eiropas Informācijas tehnoloģiju observatorijas (EITO) un Eiropas audiovizuālo telekomunikāciju institūts (IDATE)

⁶ Avots: EITO novērtējums

Šo vispārējo tendenču pamatā ir vairāki īpaši notikumi. Pirmkārt, parastās fiksēto līniju telefonijas vērtība ir kritusies tāpēc, ka pieaugošā konkurence pazemina cenas. Otrkārt, ir strauji pieaugusi platjoslas pakalpojumu ieiešana tirgū, ko veicina zemākas cenas un arvien lielāka ar infrastruktūru saistīta konkurence, kad jaunpienācēji sāk veikt arvien lielākas investīcijas⁷. Treškārt, mobilo pakalpojumu ieiešana tirgū turpina pieaugt un, kaut arī vēl dominē balss pakalpojumi, tomēr viss liecina par mobilo datu pakalpojumu pieaugumu. Lielākajā daļā dalībvalstu ir sākusies trešās paaudzes (3G) tīklu un pakalpojumu izplatīšanās.

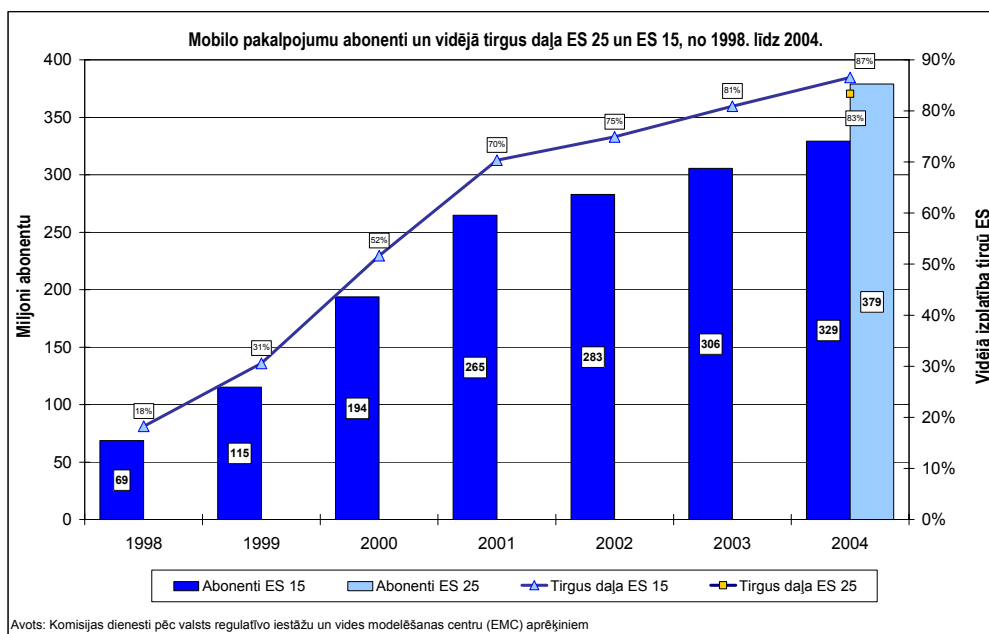

⁷

Šis termins attiecas uz situāciju, kur jaunpienācējs sākumā gūst labumu no piekļuves produktiem dažādos vērtību ķēdes līmeņos, lai radītu klientu bāzi, un tad pakāpeniski izvērs pats savu uz klientu vērstu infrastruktūru.

2.1 Mobilie pakalpojumi

Ieņēmumi no mobilajiem pakalpojumiem pārsniedz ieņēmumus no fiksētajiem bals pakalpojumiem. 2004. gadā tika sasniegts liels pieaugums 7 % apjomā, ko daļēji veicināja mobilie datu pakalpojumi. Vidējais izplatības līmenis arī turpina celties, un ES 25 tas tagad ir sasniedzis 83 %. ES 15 līmenis ir cēlies par 6 procentu punktiem un sasniedzis 87 %. Šobrīd mobilo pakalpojumu abonentu skaits ir pārsniedzis 379 miljonus. Mobilā sektora nākotnes izaugsmes galvenais dzinējs ES, domājams, būs mūsdienīgu pakalpojumu ar lielu pievienoto vērtību izvēršana.

Dažas vispārīgās tendences liek domāt, ka konkurence mobilo pakalpojumu sektorā palielinās. Vadošo operatoru vidējā tirgus daļa ir samazinājusies no 46,6 % pagājušajā gadā līdz 43,2 % šajā gadā, un šis kritums ir lielāks nekā pēdējos trīs gados kopā. Dažās valstīs ir ievērojami pieaugusi mobilo numuru pārnesamība, kas abonentiem ļauj saglabāt savus numurus, kad tie pāriet no viena operatora pie otra. Šis pakalpojums ir guvis vislielākos panākumus tajās valstīs, kur maksa par pieslēguma numura saglabāšanu ir bijusi noteikta salīdzinoši zemā līmenī.

Kā redzams turpmākajā iedaļā par starpsavienojumiem, daudzās ES valstīs šogad ir notikusi gaidītā operatoru starpsavienojumu tarifu samazināšanās, kaut gan neapšaubāmi sekos tarifu turpmāka samazināšanās, pateicoties valstu regulējošajām iestādēm. Joprojām pastāv bažas par starptautisko viesabonēšanas maksu augsto līmeni. Komisija saskaņā ar konkurences noteikumiem turpina izmeklēšanu par starptautiskās viesabonēšanas vairumtirdzniecības tarifiem, kas tiek noteikti starp mobilo tīklu operatoriem, un šā gada jūlijā pauda savu iepriekšēju nostāju attiecībā uz Līguma 82. panta pārkāpumiem Apvienotās Karalistes starptautiskās viesabonēšanas vairumtirdzniecības tirgū⁸. Arī Eiropas Regulatoru grupa (ERG) pašreiz pārbauda starptautisko viesabonēšanu. Komisija mudina regulatorus iespējami ātri

⁸ Komisijas paziņojums presei IP/04/994 <http://europa.eu.int/rapid>

pabeigt tirgu analīzes attiecībā uz izsaukumu pieslēgumiem atsevišķos mobilajos tīklos un attiecībā uz starptautisko viesabonēšanu.

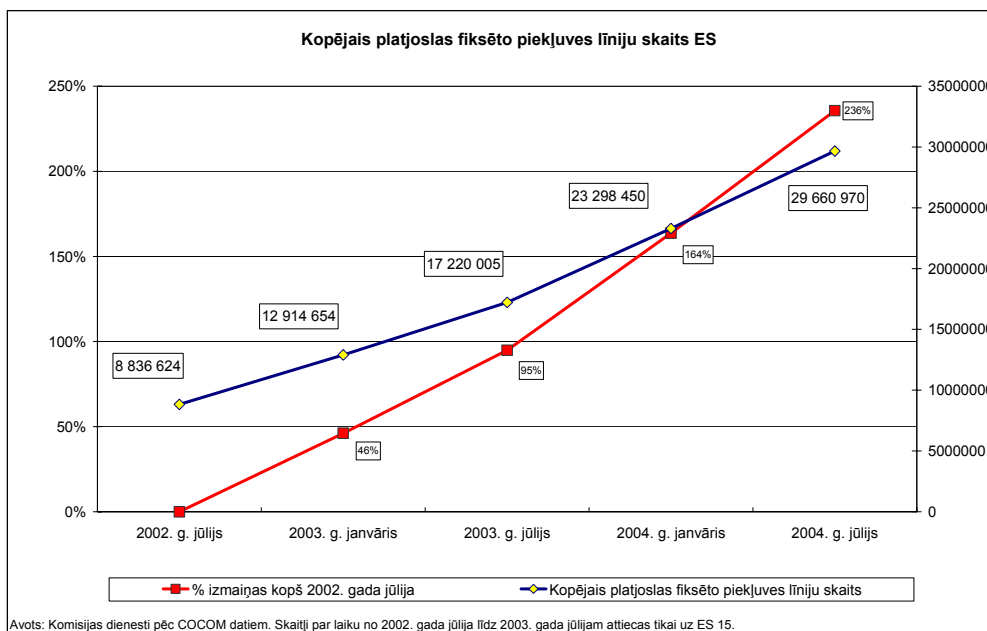
3G pakalpojumu uzsākšana

2004. gadā 3G pakalpojumu uzsākšana ir paātrinājusies; no 75 licencētiem 3G operatoriem 30 tagad piedāvā komerciālus pakalpojumus un 21 ir pirmskomerciālajā fāzē. Aprēķināts, ka ES ir ap 2,6 miljoniem 3G abonentu un ka līdz 2004. gada beigām šis pakalpojums būs pieejams vismaz 43 %⁹ iedzīvotāju visā ES. 2005. gadā pilna mēroga komerciālā izvēršanās pieaugs, un šajā stadijā var rēķināties ar 3G pakalpojumu masveida ienākšanu tirgū.

2.2 Platjoslas sektors

Platjoslas sektorā šogad ir bijis novērojams pastāvīgs pieaugums, kopējam platjoslas piekļuves līniju skaitam palielinoties par vairāk nekā 72 %. Pašreiz ierīkoto līniju skaits ES 25 ir 29,6 miljoni, kas atbilst 6,5 % iedzīvotāju; attiecībā uz ES 15 šis skaitlis ir 7,6 % salīdzinājumā ar 4,5 % pagājušajā gadā. Platjoslas sektora attīstību lielā mērā veicina konkurences spiediena pastiprināšanās un fiksēto operatoru vēlēšanās kompensēt samazinošos balss telefonijas ieņēmumus. Jaunpienācēju daļa platjoslas tirgū ir turpinājusi palielināties un tagad ir sasniegusi 43,7 %, pagājušajā gadā pieaugot par 2,2 procentu punktiem. Jaunpienācēju daļa ir pieaugusi arī DSL tirgū, kas tagad sastāda 78 % no visa platjoslas sektora, un tagad tā ir 30,2 %, šajā gadā pieaugot par gandrīz 8 procentu punktiem. Tomēr dažās valstīs konkurence platjoslas piekļuvē vēl ir vāja, un Komisija aktīvi pārraudzīs tās attīstību un vajadzības gadījumā iejauksies.

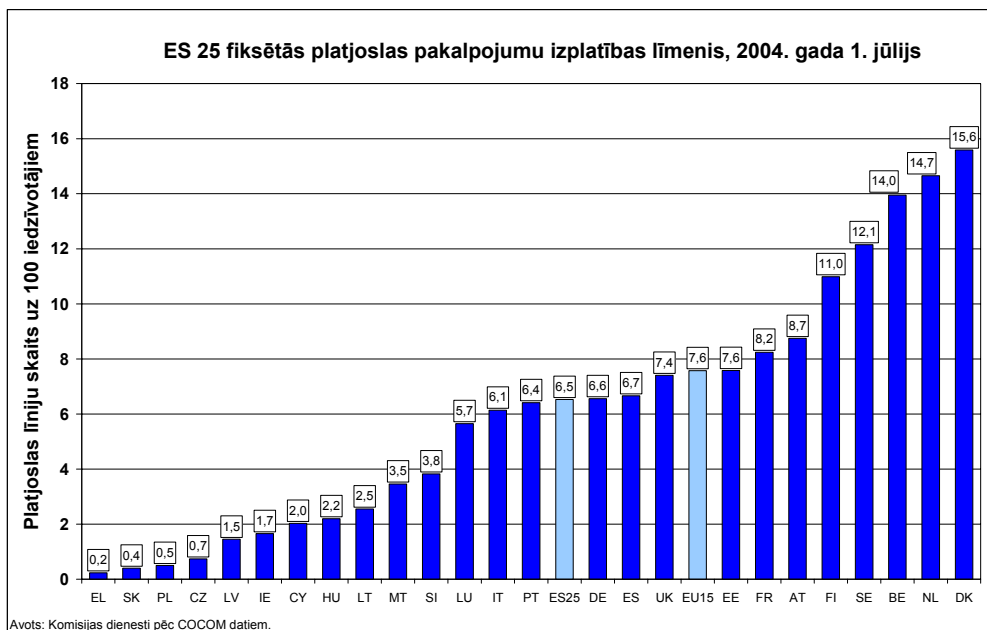
Pēc konkurences situācijas izmeklēšanas, pamatojoties uz Līguma 82. pantu, Deutsche Telekom Komisijai apņēmas izbeigt pieņemto cenu uzturēšanu attiecībā uz platjoslas piekļuvi, samazinot tā tarifus koplietošanas piekļuvei (līniju koplietošanai), sākot no 2004. gada 1. aprīļa.¹⁰

⁹ Pēc valstu regulējošo iestāžu datiem

¹⁰ Komisijas paziņojums presei IP/04/281 <http://europa.eu.int/rapid>

Platjoslas pakalpojumu izplatība tirgū dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un visumā tā ir augstāka tajās valstīs, kurās pastāv reāla infrastruktūrā balstīta konkurence ar kabeļu un citiem alternatīvajiem tīkliem un ar vietējo sakaru līniju nodalīšanu.

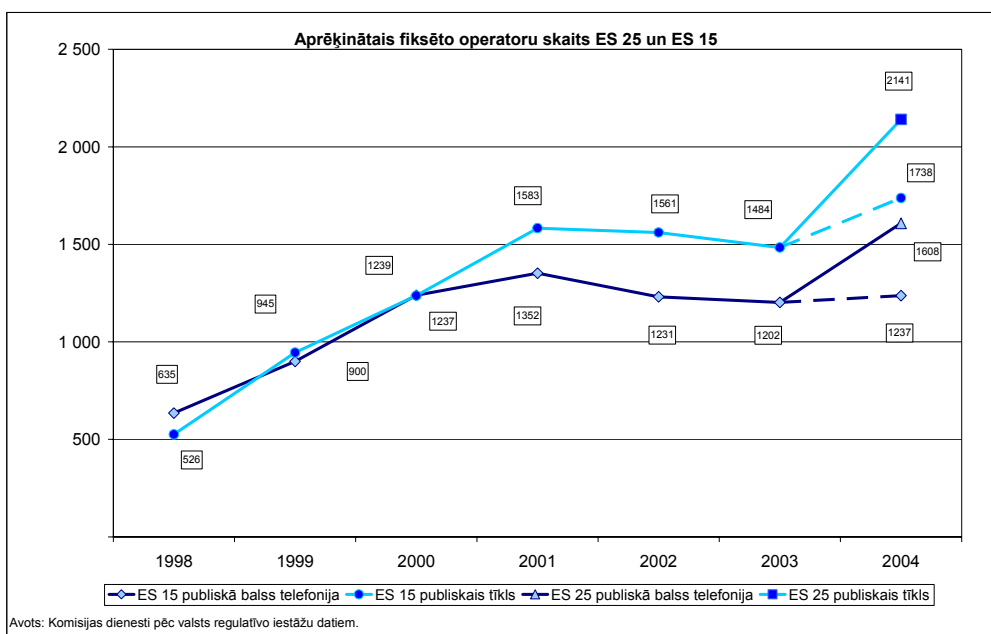

2.3 Nodalītas vietējās sakaru līnijas

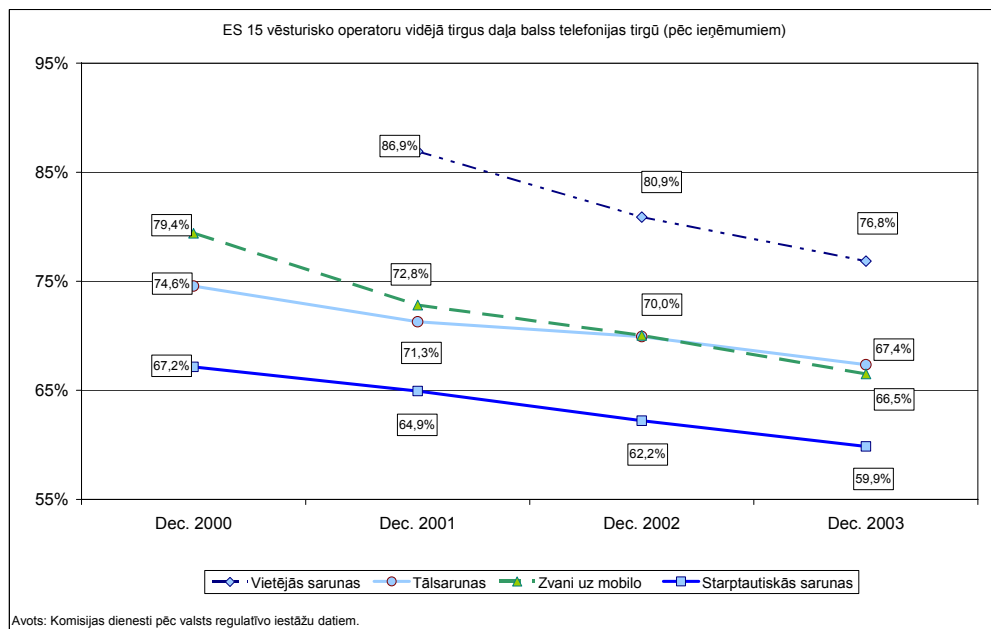
Zīmīgi, ka nodalīto vietējo sakaru līniju skaits ir pieaudzis ES 15 par 110 % (pilnībā nodalītas un koplietošanas līnijas), no 1,8 miljoniem 2003. gada jūlijā līdz 3,8 miljoniem 2004. gada jūlijā. Šo rezultātu pamatā ir divi faktori: pozitīvus rezultātus ir devusi izšķirīga regulējoša darbība, jo īpaši attiecībā uz izcenojumu noteikšanu, un dažās valstīs savas investīcijas infrastruktūrā ir sākuši palielināt jaunpienācēji.

2.4 Fiksētie balss pakalpojumi

Neskatoties uz to, ka ieņēmumi fiksēto pakalpojumu sektorā lēnām turpina samazināties, pirmo reizi vairāku gadu laikā šajā tirgū ienākošo dalībnieku skaits ir pieaudzis.

Šis fakts līdz ar turpinošos vispārējo vēsturisko operatoru tirgus daļas samazināšanos liek domāt, ka vairākās valstīs fiksēto līniju tirgū konkurence pieaug. Dažos segmentos cenas gada laikā ir kritušās, un vēsturiskie operatori piedāvā dažādākas un piemēklētākas izcenojumu paketes nolūkā noturēt klientus. Visās dalībvalstīs ir bijis arī ievērojams fiksēto numuru pārnesamības ieviešanas pieaugums.

Kā redzams iepriekšējā diagrammā, vēsturisko operatoru tirgus daļa turpina sarukt visos fiksēto sarunu segmentos. Tomēr dažās dalībvalstīs vēsturisko operatoru tirgus daļa, jo īpaši vietējo sarunu segmentā, saglabājas augsta. Pastāv arī stingri izteikta korelācija starp izvēlēto

tirgus liberalizācijas laiku un vēsturisko operatoru tirgus daļu. Tas ir jo īpaši novērojams jaunajās dalībvalstīs, kur vēsturisko operatoru tirgus daļa, atkal viziteiktāk vietējo sarunu segmentā, daudzos gadījumos pārsniedz 90 %.

31 % klientu tālsarunām vai starptautiskajām sarunām tagad lieto kādu alternatīvu operatoru. Attiecībā uz vietējām sarunām šis skaitlis ir gandrīz 20 %. Šīs piekļuves¹¹ lielākā daļa tiek sniegta netieši, piemēram, izmantojot nesēja izvēli vai iepriekšēju izvēli. Tikai 6,47 % lieto tiešu piekļuvi citam operatoram.

Ņemot vērā ieņēmumu pieaugumu mobilajā sektorā, fiksētā sektora ieņēmumu samazinājums daļēji varētu būt saistīts ar fiksēto pakalpojumu aizvietošanu ar mobilajiem. Daudzās jaunajās valstīs, kur fiksētās infrastruktūras pieejamība ir relatīvi zema, jaunie abonenti var uzreiz izvēlēties mobilo telefoniju. Taču ir pazīmes, ka novitāšu ienākšana, to skaitā jaunu tehnoloģiju, tādu kā balss interneta protokolā un konverģēto fiksēto – mobilo komunikāciju produktu parādīšanās, varētu ar laiku apturēt ieņēmumu samazināšanos fiksēto balss komunikāciju sektorā.

2.5 Starpsavienojumi

Starpsavienojumi ir viens no konkurētspējīga tirgus stūrakmeņiem. Starpsavienojumu tarifu samazināšanās tendence, kaut arī lēnākā tempā, turpinās fiksēto pakalpojumu sektorā, un ir vērojamas stabilizēšanās pazīmes. No otras puses, attiecībā uz mobilo sektoru jau kādu laiku tiek izteiktas bažas, ka daudzos gadījumos nav atbilstības starp mobilo pieslēgumu tarifiem un izmaksām. Regulējošas iejaukšanās rezultātā pagājušajā gadā ir bijusi vērojama apsveicama tendence šiem tarifiem samazināties. Laikposmā no 2003. gada jūlija līdz 2004. gada jūlijam vidējais fiksēto – mobilo starpsavienojumu tarifs, ko piedāvā operatori ar būtisku ietekmi tirgū, ES 15 pazeminājās par 14 %.

2.6 Patērētāji

Raksturīgā patērētāju ieguvumu pieauguma tendence, kas novērojama jau kopš e-komunikāciju tirgu liberalizācijas sākšanas un izpaužas zemāku cenu, lielākas izvēles un novatoriskāku pakalpojumu veidā, turpinās un ir jaunā tiesiskā regulējuma iedibinātās konkurētspējīgākās vides un elastības rezultāts. Šogad ir bijusi vērojama pieaugoša izvēle sakarā ar jaunu operatoru ienākšanu tirgū un lielāku izvēli platjoslas sektorā¹². Konkurences spiedienam pastiprinoties, cenas dažos segmentos¹³ ir samazinājušās.

Novatoriski konverģēti piedāvājumi ir redzami gan fiksētajā, gan mobilajā sektorā, 3G kļūst par realitāti, un moderni augstas vērtības datu pakalpojumi, kurus veicina pieaugošas investīcijas infrastruktūrā, ir plaši izplatīti. Tomēr vēl ir daudz neatrisinātu problēmu. Konkurence vietējo sakaru līniju un platjoslas sektorā dažās valstīs vēl arvien ir salīdzinoši vāja, un vispārējā konkurences situācija dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga. Tālākā virzība būs atkarīga no tā, kādā mērā visās dalībvalstīs tiks sekmīgi īstenots un piemērots jaunais tiesiskais regulējums, kā arī no EK konkurences noteikumu efektīvas piemērošanas.

---

¹¹ Pakalpojumi, kas sniegti, izmantojot īpašnieka infrastruktūru vai pilnībā nodalītas līnijas

¹² Pieaugoša piedāvājumu dažādība cenu un ietilpības ziņā

¹³ Tālsarunas un starptautiskās sarunas

3. TRANSPONĒŠANA 25 DALĪBVALSTĪS

Dalībvalstīm līdz 2003. gada 24. jūlijam bija jātransponē ES tiesiskais regulējums (ES 15) attiecībā uz pamatdirektīvām¹⁴ un līdz 2003. gada 30. oktobrim – attiecībā uz e-privātuma direktīvu; uz desmit jaunajām dalībvalstīm šī prasība attiecās no 2004. gada 1. maija.

Ātra un pareiza tiesiskā regulējuma transponēšana ir ārkārtīgi svarīga šim sektoram. Kavēšanās palēninās procesu, kurā valstu regulējošās iestādes analizē tirgus un atsauc, groza vai ievieš regulējumu atbilstoši konstatētajam konkurences līmenim. Taču vēl satraucošāks ir negatīvais signāls, ko kavēšanās dod patērētājiem un tirgum. Piecos gados līdz 2003. gadam nevēsturiskie fiksēto līniju operatori tikai ES 15 vien investēja EUR 70 miljardus¹⁵. Vēsturiskie un nevēsturiskie tirgus dalībnieki gatavojas nākamajos gados veikt ievērojamas jaunas investīcijas. Nestabils tiesiskais regulējums varētu apdraudēt šo mērķu īstenošanu.

Divdesmit dalībvalstis ir pabeigušas primāro tiesību aktu pieņemšanu un par to ir informējušas Komisiju. Tas ir liels sasniegums, kas visos gadījumos ir bijis saistīts vai nu ar pilnīgu esošo tiesību aktu pārstrādāšanu, vai ar jaunu svarīgu tiesību aktu ieviešanu. Bet piecām dalībvalstīm, kaut arī tās visas ir spērušas būtiskus soļus likumdošanas procesā, vēl ir jāpieņem vairāki primārie tiesību akti, lai tās varētu transponēt tiesisko regulējumu, un tās ir:

Beļģija, Čehija, Igaunija, Grieķija, Luksemburga.

Komisija ir uzsākusi pārkāpumu tiesvedību par neziņošanu, un ir gaidāma tiesvedība Eiropas Tiesā pret Beļģiju, Grieķiju un Luksemburgu.

Astoņās dalībvalstīs vēl jāpieņem sekundārie tiesību akti (dažos gadījumos nozīmīgi), lai primārie tiesību akti darbotos pilnībā, un tās ir:

Spānija, Francija, Kipra, Latvija, Lietuva, Polija, Slovēnija, Slovākija.

Komisija pašreiz izvērtē visās dalībvalstīs veiktās tiesiskā regulējuma transponēšanas atbilstību ES *acquis* un veiks attiecīgus pasākumus saskaņā ar Līgumu.

4. PROCEDŪRAS SASKAŅĀ AR 7. PANTU

Saskaņā ar pamatdirektīvas 7. pantu valstu regulējošo iestāžu pasākumu projekti pirms pieņemšanas jāpieteic Komisijai izvērtēšanai, lai nodrošinātu, ka tirgus noteikšana un tirgus analīze notiek saskaņā ar ES konkurences noteikumiem un lai tiktu ievērotas vienotā tirgus saskaņošanas prasības. Komisija var izteikt piezīmes par pasākumu projektu un, ja tā uzskata, ka tirgus noteikšana vai būtiskas ietekmes tirgū noteikšana neatbilst Kopienu tiesībām vai rada šķēršļus vienotajam tirgum, var pieprasīt šo pasākumu atcelšanu.

Kopš 2004. gada 1. oktobra Komisija ir saņēmusi 101 pieteikumu no deviņām dalībvalstīm, no kuriem lielāko daļu iesniegušas Austrija, Somija, Portugāle un Apvienotā Karaliste. Kopš

¹⁴ Pamatdirektīva, piekļuves, atļauju, universālā pakalpojuma un konkurences direktīvas

¹⁵ Jaunpienācēju investīcijas Eiropā 2004. gadā, Stratēģijas un politikas konsultantu tīkls

tā laika Komisija ir slēgusi 92 lietas, sniedzot valstu regulējošajām iestādēm ieteikumus attiecībā uz politikas un ieviešanas jautājumiem viņu tirgus pārskatos, lai nodrošinātu konsekventu, bet tajā pašā laikā arī pienācīgi niansētu pieeju visās dalībvalstīs. Bez tam Komisijas dienesti ir organizējuši 58 pirmspaziņošanas tikšanās ar 15 dalībvalstu valstu regulējošajām iestādēm, lai izskatītu problēmas, kas rodas no ierosinātajiem pasākumiem. Līdz šodienai ir saņemts vismaz viens pieteikums par katru no Ieteikumā noteiktajiem attiecīgajiem tirgiem, izņemot vienu, un tas ir nacionālais starptautiskās viesabonēšanas vairumtirgus publiskajos mobilajos tīklos. Līdz 2004. gada 1. novembrim Komisija savas veto tiesības ir lietojusi tikai trīs gadījumos¹⁶.

Vispārējā aina, kas atklājas pēc pieteikumu izvērtēšanas, liecina, ka regulēšana ir kļuvusi vairāk vērsta uz tirgus darbības traucējumu novēršanu. Valstu regulējošās iestādes ir centušās nenovirzīties no Ieteikumā definētajiem tirgiem. Tomēr jo īpaši divos tirgos ir bijušas vērojamas atšķirīgas pieejas, un tie ir platjoslas pieejas vairumtirgus (ieskaitot platjoslas pieeju pa kabeli, kas pēc Komisijas uzskata ir iespējama vienīgi tur, kur pa kabeli tiešām tiek piedāvāts bitu plūsmai ekvivalents produkts) un pārraidīšanas pakalpojumu tirgus (sadalīts pēc platformas – zemes, kabeļu, satelītu). Nosakot būtisku ietekmi tirgū, galvenokārt ir izmantoti principi, kas noteikti vadlīnijās par būtiskas ietekmes noteikšanu. Kaut arī tirgus daļa joprojām paliek svarīgs faktors, tomēr vispārējā analīze rāda, ka nozīmīgi ir bijuši arī citi faktori (to skaitā tirgus dinamika, šķēršļi piekļuvei un potenciālai konkurencei).

Attiecībā uz līdzekļiem situācijas koriģēšanai, valstu regulējošās iestādes pārsvarā gadījumu izvēlējās uzlikt pienākumus uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū, atbilstoši attiecīgajos tirgos novērotajām konkurences problēmām. Dažos gadījumos valstu regulējošās iestādes ir lietojušas asimetrisku pieeju – vienā un tajā pašā dalībvalstī līdzīgos tirgos uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū uzlikušas atšķirīgus pienākumus. Saskaņā ar tiesisko regulējumu tas ir iespējams ar noteikumu, ka tāda attieksme ir pamatota.

Visbeidzot, pieredze rāda, ka, pieņemot savus galīgos pasākumus, valstu regulējošās iestādes ir maksimāli ņēmušas vērā Komisijas lēmumos izteiktās piezīmes.

5. JAUNĀ TIESISKĀ REGULĒJUMA ĪSTENOŠANA ES 25

Kaut arī situācija tirgū ir visumā pozitīva, Komisija ir konstatējusi arī vairākas svarīgas jomas, kurās regulēšana dalībvalstīs būtu jāuzlabo. Tālākajā iedaļā aplūkotas dažas nozīmīgākās problēmas, kas rodas regulēšanas jomā.

5.1 Valstu regulējošās iestādes

Valstu tirgu spēja labi darboties ir tieši proporcionāla dalībvalstīs spēkā esošo tiesību aktu sistēmu kvalitātei valstu regulējošo iestāžu jomā.

---

¹⁶ Šīs lietas attiecās uz starptautisko sarunu tirgu (Lieta FI/2003/0024 un FI/2003/0027) un piekļuves un izejošo zvanu tirgu mobilo telefonu tīklos (Lieta FI/2004/0082) Somijā, un uz tranzīta pakalpojumu tirgu fiksētajā publiskajā telefonu tīklā (Lieta AT/2004/0090) Austrijā

Valstu regulējošo iestāžu darbība nedrīkst būt saistīta ne ar kādu komerciālu vai cita veida ieinteresētību. Tām jābūt arī piešķirtām visām tiesiskajā regulējumā noteiktajām pilnvarām un jābūt spējīgām tās realizēt bez iejaukšanās no ārpuses.

Komisija stingri atbalsta valstu regulējošo iestāžu līdzšinējo darbu tirgus analīzes pārskatu sagatavošanā un pieteikšanā un jo īpaši to sadarbību Eiropas Regulatoru grupā, lai meklētu kopējas pieejas regulēšanai atbilstoši tiesiskajam regulējumam.

Tomēr Komisijai ir lielas bažas par to, ka neatkarības un objektivitātes principi vēl visās divdesmit piecās dalībvalstīs netiek pilnībā ievēroti. Daļēji tas ir tāpēc, ka vēl visos gadījumos nav nodrošināta valsts kā daļu turētāja pilnīga nošķiršana no regulējošu lēmumu pieņemšanas. Pastāv arī bažas, ka dažās valstīs valstu regulējošo iestāžu centieni piemērot korigējošos līdzekļus atbilstoši to veiktās tirgus analīzes rezultātiem varētu tikt kavēti. Tas, piemēram, var notikt tādos gadījumos, kad iejaucas ministrijas, kuras nav noteiktas kā valstu regulējošās iestādes, kas ir atbildīgas par tirgus analīzi, un dod norādījumus vai rīkojumus, kuri ietekmē valstu regulējošo iestāžu regulējošos lēmumus. Dažos gadījumos ir vainojami valsts tiesību akti, kas ierobežo regulatoru rīcības brīvību tirgus regulēšanā. Tas var izpausties kā valsts regulējošai iestādei piešķirto regulējošo līdzekļu ierobežošana vai pārmērīgu kritēriju noteikšana tiesību aktos regulēšanas prasību piemērošanai. Pat tad, kad valsts tiesību aktos valsts regulējošajai iestādei ir piešķirtas pilnas pilnvaras, ir gadījumi, kad efektīvas konkurences realizēšana tiek kavēta tādēļ, ka valstu regulējošās iestādes lēmumi netiek izpildīti.

Vēl viena problēma, kas lielā mērā satrauc Komisiju, ir valstu regulējošo iestāžu lēmumu pārsūdzību ilgā izskatīšana. Komisija pārbauda šo situāciju ievērojamā skaitā dalībvalstu. Dažos gadījumos situāciju pasliktina tas, ka sistemātiski tiek atlikta to valstu regulējošo iestāžu lēmumu izpilde, kas gaida uz pārsūdzības izskatīšanu.

Visbeidzot, ievērojamam skaitam valstu regulējošo iestāžu dažos gadījumos ir radušās lielas resursu problēmas saistībā ar to, ka tām bez sava tirgu pārraudzības, strīdu risināšanas un lēmumu izpildes nodrošināšanas darba vēl jāuzņemas arī tirgu pārbaudes darbs.

5.2 Maksas par pakalpojumu sniegšanas atļauju izsniegšanu

Maksām, kas saistītas ar atļauju izsniegšanas sistēmu pārvaldību un lietošanas tiesību nodrošināšanu, vajadzētu būt caurskatāmām, samērīgām un objektīvi pamatotām, un tām vajadzētu segt tikai radušās faktiskās administratīvās izmaksas. Citas maksas nedrīkstētu uzlikt.

Komisija pārbauda stāvokli vairākās dalībvalstīs, kur maksas ir salīdzinoši augstas un kur jāpārlicinās par šo principu ievērošanu. Tā arī rūpīgi pārbauda dažādu maksu, kas uzliktas tirgus dalībniekiem un investīcijām platjostas izplatīšanas programmās, atbilstību direktīvām.

5.3 Individuālās radio frekvenču lietošanas tiesības

Tajās dalībvalstīs, kur piešķir individuālās radio frekvenču lietošanas tiesības, vajadzētu lietot atklātas, caurredzamas un nediskriminējošas procedūras. Kaut arī šī prasība ir plaši iestrādāta dokumentos, Komisija pārbauda, vai dažās dalībvalstīs šos kritērijus iespējams arī pielietot praksē, ja tajās nav valsts frekvenču iedalīšanas tabulas, vai licenču izsniegšanas procedūru dēļ.

5.4 Piekļuves, līdzsatrašanās un iekārtu koplietošanas tiesības

Komisija atzīmē pastāvīgās problēmas, kas radušās visā Eiropas Savienībā, jo īpaši attiecībā uz tiesību piešķiršanu uzstādīt mastus un antenas mobilo pakalpojumu sniegšanai un ar to saistītām maksām. Vairākos gadījumos tas ir aizkavējis trešās paaudzes (3G) infrastruktūru izvēršanu, reizēm sakarā ar valstu licencēs noteiktajām stingrajām prasībām attiecībā uz to izvēršanu. Viens no paraugprakses piemēriem šajā jomā ir tāds, ka valsts regulējošā iestāde izveido publiski pieejamu datubāzi par esošo un perspektīvo mastu uzstādīšanas vietām.

5.5 Universālā pakalpojuma nodrošināšana

Tiesiskā regulējuma pamatprincips ir nodrošināt obligāto pakalpojumu minimumu visiem tiešajiem lietotājiem par pieņemamu cenu un ar noteiktu kvalitāti; dalībvalstīm jānodrošina, lai nevienam uzņēmumam vai uzņēmumu kategorijai nebūtu apriori liegts sniegt universālo pakalpojumu. Komisija rūpīgi pārbauda bažas, ka dažās dalībvalstīs universālā pakalpojuma nodrošinātājs varētu tikt izraudzīts, neievērojot šo principu, vai bez vajadzīgās caurredzamības.

5.6 Obligātie pienākumi

Dalībvalstis drīkst uzlikt obligātus pienākumus tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu kādus skaidri definētus vispārējas intereses mērķus. Komisija pārbauda, kā dažās valstīs tiek uzlikti šie pienākumi, jo sevišķi, lai pārliecinātos, vai pastāv skaidra saistība starp šiem pienākumiem un mērķiem un lai nepieļautu to, ka varas iestāžu patstāvīgu lēmumu pieņemšanas tiesības noteikt obligātuma statusu tiek izmantotas patvaļīgu lēmumu pieņemšanai.

5.7 Nevēlami komerciāli paziņojumi

Komisija atzīmē, ka, lai gan visumā dokumentos ir tikuši iestrādāti E-privātuma direktīvā izklāstītie izvēles noteikumi, tomēr pastāv tendence pāriet arī uz brīvprātīgu kodu ieviešanu lietotāju aizsardzībai. Šī tendence ir apsveicama.

5.8 Informācijas plūsmas dati

Komisija pārbaudīs vairākās dalībvalstīs novērojamo varasiestāžu augošo tendenci pagarināt tiesību aktos noteikto laiku, kurā tiesību normu ieviešanas nolūkā var tikt uzspiesta prasība par informācijas plūsmas datu saglabāšanu.

5.9 Pārejas noteikumu izpildīšana ES 15

Pārejas noteikumi prasa ES 15 dalībvalstīm nodrošināt, lai pašreizējās vienkāršā pasta protokola (SMP) uzņēmumiem noteiktie regulējošie pienākumi paliek spēkā līdz regulatori pieņem lēmumus par to piemērošanu saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu.

Komisija pārbauda, vai vēl ir gadījumi, kad šādi pienākumi, piemēram, attiecībā uz izmaksu uzskaiti un grāmatvedības nodalīšanu, netiek veikti pietiekami labi, kā rezultātā jaunpienācējiem ir samazinātas peļņas iespējas tirgū. Dažos gadījumos līdzīgas sekas izraisa tas, ka vairumtirdzniecības, piekļuves un mazumtirdzniecības tarifu regulēšanas pārbaudēs tiek lietotas atšķirīgas metodes un detalizācijas pakāpes.

Komisija ir nobažījies arī par to, ka jaunpienācēju investīciju pozitīvo attīstību un klientu pāriešanu uz augstākas kvalitātes produktiem, mazumtirdzniecības produktu vietā izvēloties bitu plūsmas pakalpojumus un vietējo sakaru līniju nodalīšanu, dažos gadījumos var traucēt procesuālas problēmas. Rezultātā attīstība, piemēram, attiecībā uz vietējo sakaru līniju nodalīšanas izvēršanu dalībvalstīs ir nevienmērīga. Jebkurā gadījumā, lai atrisinātu pastāvošās problēmas, jāpaātrina tirgu pārbaudes un līdz minimumam jāierobežo pārejas režīma piemērošana.

5.10 „Starta noteikumu” ieviešana jaunajās dalībvalstīs

Jaunajām dalībvalstīm tika prasīts nodrošināt, lai līdz to uzņemšanas dienai tajās būtu noteikti regulējošie pienākumi uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū. Dažas no neatrisinātajām problēmām ES 10 ir tādas pašas, kādas visu laiku pastāvēja ES 15 saskaņā ar līdzšinējo regulējumu, proti, izmaksu uzskaitē un tarifu caurredzamība. Dažās dalībvalstīs apšaubāma ir arī piemērota starpsavienojumu etalonmodeļa piedāvājuma esamība. Vēl viena vājā vieta vairākās dalībvalstīs ir tas, ka nav pilnībā ieviesta operatoru izvēle, operatoru iepriekšējā izvēle un numuru pārnesamība.

6. NOSLĒGUMS

Eiropa atrodas izšķirošā jaunas un dinamiskas ekonomikas attīstības stadijā, kad ekonomiku virza uz priekšu tehnoloģiju un pakalpojumu novitāšu saplūšana. Kamēr e-komunikāciju tirgos vērojamas pieauguma pazīmes, jāsaģatavo augsne, lai vairotu šīs plašākās Eiropas ekonomikas sniegtās priekšrocības.

Būtiski priekšnoteikumi tam ir pilnīga un pareiza e-komunikāciju tiesiskā regulējuma ieviešana un EK konkurences noteikumu efektīva piemērošana. Konkurences, novitāšu un investīciju potenciāls pilnībā realizēsies vienīgi tad, ja dalībvalstīs noteiks augstu prioritāti ES principu pārņemšanai un pilnībā liks lietā jau pieņemtos ES principus. Komisija turpinās ziņot par attīstību šajā jomā un īpaši pievērsīsies valstu transponēto noteikumu piemērošanai praksē.